

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

UFAFANUZI WA MASWALI YA

SENSA YA WATU NA MAKAZI YA MWAKA 2012

APRILI, 2012

Kimetayarishwa na:-

Ofisi ya Taifa ya Takwimu
Wizara ya Fedha
S. L. P 796
Dar es Salaam.

Simu: +255 22 2122722/3/4,
Kinakilishi:+255 22 2130852,
Barua pepe: dg@nbs.go.tz,
Tovuti: www.nbs.go.tz

Ofisi ya Mtakwimu Mkuu
Serikali ya Mapinduzi Zanzibar
Ofisi ya Rais, Fedha, Uchumi na
Mipango ya Maendeleo

S. L. P 2321
Zanzibar.

Simu: +255 24 2231869,
Kinakilishi: +255 24 2231742,
Barua pepe: zanstat@zanlink.go.tz,
Tovuti: www.ocgs.go.tz

Yaliyomo

1.0	Dibaji.....	ii
2.0	Utangulizi	iv
3.0	Maelezo ya Jumla Kuhusu Maswali ya Sensa	vi
4.0	Ufafanuzi wa Maelezo ya Maswali.....	1

1.0 Dibaji

Ufafanuzi huu wa maswali ya Sensa ya Watu na Makazi ya mwaka 2012 umetayarishwa ili kumuelimisha na kumpatia kiongozi au mhamasishaji maelezo muhimu kuhusu maswali yatakayoulizwa wakati wa Sensa. Maswali haya ndio yaliyomo katika madodoso ambayo atayatumia Karani wa Sensa kuhoji.

Kitabu hiki cha ufanuzi kinaleza hatua kwa hatua maswali yote yatakayoulizwa wakati wa Sensa. Ufanuzi huu umejikita katika kutoa maelezo kwa nini swali husika linaulizwa na nini kinachotarajiwa kutoka majibu ya swali linaloulizwa.

Ufanuzi wa maswali hayo utasaidia Serikali kufuutilia na kutathmini MKUKUTA na MKUZA, Dira za Taifa za Maendeleo kwa mwaka 2025 Tanzania Bara na mwaka 2020 kwa Tanzania

Zanzibar, Mpango wa Maendeleo wa Miaka Mitano (2011/12-2015/16) na Malengo ya Milenia ya mwaka 2015.

Kwa ufanuzi zaidi wasiliana na;

Dkt. Albina Chuwa	Mohamed Hafidh Rajab
Mkurugenzi Mkuu	Mtakwimu Mkuu
Ofisi ya Taifa ya Takwimu	Ofisi ya Mtakwimu Serikali
Dar es Salaam	ya Mapinduzi Zanzibar
Hajjat Amina Mrisho Said	Mwalim Haji Ameir
Kamishna wa Sensa	Kamisaa wa Sensa

Aprili, 2012

2.0 Utangulizi

Sensa ya Watu na Makazi itafanyika tarehe 26 Agosti, 2012 ikiwa ni miaka kumi baada ya Sensa ya mwisho iliyofanyika mwaka 2002. Sensa nyingine zilifanyika katika miaka ya 1967, 1978 na 1988. Zoezi la kuhesabu watu katika Sensa hii litadumu kwa muda usiozidi siku saba.

Sensa hii ina maswali yapatayo 62 yakihuisha maswali ya kilimo, Watanzania waishio nje ya nchi na mengineyo ikilinganishwa na Sensa ya mwaka 2002 ambayo ilikuwa na maswali 37. Lengo la maswali haya ni kukusanya takwimu zaidi ambazo zitatoa hali halisi ya Watanzania kidemografia, kiuchumi na kijamii. Yapo maswali ya msingi ambayo huulizwa katika Sensa zote, na maswali mapya kulingana na mahitaji ya kitakwimu ya sasa na miaka ijayo.

Kwa hivyo, ili kuhakikisha kuwa wananchi wanaelewa vyema maswali hayo, imeonekana ni vyema kuchapisha kitabu hiki cha Ufanuzi wa Maswali ya Sensa ya Watu na Makazi mwaka 2012. Kitabu hiki ni sehemu ya jitihada za kuelimisha umma kushiriki kikamilifu katika zoezi la Sensa.

Tunaamini kuwa, ufanuzi huu ukieleweka vyema kwa wananchi, hakutakuwa na tatizo katika kujibu

maswali wakati wa Sensa hivyo kupata takwimu sahihi. Ufafanuzi huu wa maswali umezingatia pia umuhimu wa kuwatoa hofu au wasiwasi walionao baadhi ya wananchi ambao kutokana na mila, desturi au sababu nyingine wanaiangalia Sensa ya Watu na Makazi katika mtazamo tofauti na ule wa kitaifa ambao ni kukusanya takwimu kwa ajili ya Maendeleo ya Taifa.

3.0 Maelezo ya Jumla Kuhusu Maswali ya Sensa

Katika Sensa ya Watu na Makazi ya mwaka 2012 kutakuwa na aina tatu za madodoso ambayo yatakuwa na maswali kulingana na aina ya taarifa/takwimu zinazotakiwa kukusanywa. Kutakuwa na **Dodoso la Jamii** lenye sehemu kuu tano litakalotumika kwenye maeneo yote ya kuhesabia watu na litajazwa na Karani wa Sensa siku tatu kabla ya Siku ya Sensa. Dodoso la Jamii litakusanya taarifa kuhusu huduma za jamii kama vile shule, hospitali, vituo vya afya, masoko, huduma za fedha, majosho, vyanzo vya maji, mazingira, matukio yaliyotokea katika jamii katika kipindi cha mwaka mmoja uliopita ambayo ni kero kwa jamii, na maafa katika kipindi cha miaka mitano iliyopita.

Dodoso Fupi litakuwa na maswali 37 na **Dodoso Refu** litakuwa na maswali 62. Mahali ambapo Dodoso Fupi litatumika kuhesabu watu Dodoso Refu halitatumika, na pale ambapo Dodoso Refu litatumika Dodoso Fupi halitatumika. Asilimia 70 ya maeneo ya kuhesabia watu yatatumia Dodoso Fupi

na asilimia iliyobaki itatumia Dodoso Refu. Maswali yote ya Dodoso Fupi yamo pia katika Dodoso Refu hivyo maswali hayo yatajibiwa na watu wote popote pale ambapo madodoso haya yatatumika. Maswali hayo yatauliza juu ya jina la mkuu wa kaya; majina ya watu wote waliolala katika kaya hiyo katika usiku wa kuamkia tarehe 26 Agosti, 2012 na uhusiano wa watu hao na mkuu wa kaya.

Maswali mengine yatakayofuata yatataka kujua jinsi, umri, hali ya ulemavu, hali ya ndoa, uraia na mahali anapoishi, na anaposhinda mwanakaya na kama ana cheti cha kuzaliwa. Aidha, yataulizwa maswali juu ya vifo na vifo vitokanavyo na uzazi katika kaya; maswali ya kilimo, idadi ya mifugo na ufugaji wa samaki; elimu kwa watu walio na umri wa miaka minne na zaidi; kupata idadi ya kaya zenyangalau mwanakaya mmoja ambaye ni mwanachama wa Mifuko ya Hifadhi ya Jamiii na Watanzania wanaoishi nje ya nchi.

Kwa wale watakaoulizwa maswali kutoka **Dodoso Refu** watatakiwa kujibu maswali ya ziada ambayo yatahusu; mahali alipozaliwa, alipokuwa anaishi mwaka 2011,

uhai wa wazazi, shughuli za kiuchumi kwa watu walio na umri wa miaka mitano na zaidi; hali ya uzazi kwa wanawake wenye umri wa miaka 12 na zaidi; na maswali yanayohusu nyumba na umiliki wa rasilimali.

Maswali yote haya yana lengo la kukidhi mahitaji mbalimbali ambayo Taifa linahitaji hivi sasa na baadaye kwa ajili ya upangaji na utekelezaji wa mipango mbalimbali ya maendeleo. Hivyo, kila mtu anaombwa ayaelewe na ayazingatie maswali yote haya ili aweze kuyajibu kwa ufasaha.

Muhimu

Inawezekana katika usiku wa kuamkia Siku ya Sensa, mgeni alilala kwenye kaya na akaondoka kabla ya Karani wa Sensa hajafika. Kwa utaratibu wa Sensa mgeni huyo atatakiwa kuhesabiwa hapo alipolala na siyo huko atakapokutwa baada ya Siku ya Sensa. Kwa ajili hiyo, ni vizuri kwa mkuu wa kaya akapata majibu ya maswali yote yatakayoulizwa kabla mgeni huyo hajaondoka ili aweze kuyajibu maswali ya Sensa kwa niaba ya mgeni wake. Karani wa Sensa atafika katika eneo la

kuhesabia watu siku tatu kabla ya siku ya Sensa kulitambua eneo na kuwaandaa wakazi wa eneo hilo.

4.0 Ufafanuzi wa Maelezo ya Maswali

SWALI	MAELEZO/UFAFANUZI
<p>Swali la 2: Tafadhali nitajie majina ya watu wote waliolala katika Kaya hii usiku wa kuamkia Siku ya Sensa, yaani usiku wa Jumamosi kuamkia Jumapili ya tarehe 26 Agosti, 2012, ukianzia na jina la Mkuu wa Kaya.</p>	<p>Swali hili linataka kujua orodha ya watu wote waliolala katika kaya husika usiku wa kuamkia Siku ya Sensa yaani tarehe 25 kuamkia tarehe 26 Agosti, 2012 kwa kuanzia na Mkuu wa Kaya.</p>
<p>Kwa madhumuni ya Sensa</p>	<p>Mkuu wa Kaya ni yule mtu anayewajibika kwa Kaya hiyo au yule ambaye anatambuliwa na wanakaya kama kiongozi wa Kaya hiyo.</p>
<p>Kaya ni jumla ya watu ambao kwa kawaida huishi pamoja na kula pamoja (yaani hushirikiana katika kupata mahitaji yao ya</p>	<p>Majibu ya Swali hili yatatuwezesha kupata idadi ya watu wote nchini, wastani wa idadi ya watu katika</p>

SWALI	MAELEZO/UFAFANUZI
kila siku).	Kaya na kiwango cha umaskini nchini.
Swali la 3: Je, [JINA] una/ana uhusiano gani na Mkuu wa Kaya?	<p>Swali hili linauliza uhusiano wa wanakaya wengine na Mkuu wa Kaya. Uhusiano huo unaweza kuwa ni; Mke/Mume, Mtoto wa Kiume/Kike, Baba/Mama Mzazi, Mjukuu, Ndugu Mwingine, au Mtu Mwingine.</p> <p>Majibu ya swali hili yataliwezesha Taifa kupata takwimu zitakazotoa hali halisi ya kiwango cha utegemezi ndani ya Kaya, Kaya zinazoongozwa na wanawake, na watoto kwa ajili ya kupanga mipango ya maendeleo na kutunga sera</p>

SWALI	MAELEZO/UFAFANUZI
	stahiki.
Swali la 4: Je, [JINA] ni wa kiume au wa kike?	<p>Swali hili linataka kujua jinsi ya kila mtu.</p> <p>Majibu ya swali hili yatatuwezesha kujua idadi ya wanaume na wanawake katika kila Kaya, Kijiji/Mtaa, Kata/Shehia, Wilaya, Mkoa na Taifa.</p>
Swali la 5: Je, [JINA] una/ana umri wa miaka mingapi?	<p>Swali hili linakusudia kupata umri kamili wa mwanakaya. Kwa mfano mtoto ambaye hajafikia umri wa mwaka mmoja atawekewa umri sifuri “00”.</p> <p>Majibu ya swali hili yatasaidia katika kupanga mipango ya maendeleo. Umri ni taarifa muhimu sana</p>

SWALI	MAELEZO/UFAFANUZI
	katika takwimu za watu kwenye Taifa lolote lile hapa duniani. Kwa kujua takwimu sahihi za umri, Taifa litaweza kupanga mipango yake ya kuboresha afya, elimu, maji, maendeleo ya jamii na mengine mengi.
Swali la 6 hadi la 11 yanalenga kupata taarifa za hali ya ulemavu katika jamii. Je, [JINA] ni albino au ana matatizo ya kuona, kusikia, kutembea au kupanda ngazi, kukumbuka au kufanya	Maswali haya yanalenga kupata taarifa za hali ya ulemavu katika jamii. Majibu ya maswali haya yatawezesha Taifa kujua idadi ya watu wenye ulemavu wa aina mbali mbali ili kuliwezesha Taifa kuweka mipango endelevu kwa kundi hilo maalum katika jamii.

SWALI	MAELEZO/UFAFANUZI
kitu kwa umakini, kujihudumia kama vile kuoga au kuвая nguo, Mdomo kasuku/mpasuko wa mdomo; Kichwa kikubwa na mgongo wazi; uti wa mgongo; afya ya akili, au ulemavu wa mabakamabaka ya ngozi?	
Swali la 12: Je, [JINA], kwa hivi sasa Hajaoa/Hajaoolewa, Ameoa/Ameolewa; Wanaishi Pamoja, Ameachana, Ametengana, au amefiwa na Mke/Mume? Kwa madhumuni ya Sensa ndoa ni watu	Swali hili linahusu hali ya ndoа ya kila mwanakaya; linataka kujua hali ya ndoa ya mwanakaya kulingana na sheria za ndoa na desturi za Tanzania. Majibu ya swali hili yataliwezesha Taifa kujua idadi ya watu katika jamii wenye ndoa na wale wasio

SWALI	MAELEZO/UFAFANUZI
wawili wenyе jinsi tofauti wanaoishi pamoja kama mume na mke ikiwa wameoana kimila, kidini au kiserikali.	na ndoa kwa ajili ya kuwapangia mahitaji yao maalum. Majibu yatasaidia pia kujua umri wa kuoa na kuolewa mara ya kwanza (Age at First Marriage).
Swali la 13: Je, [JINA] ni raia wa nchi gani?	Swali hili linalenga kujua uraia wa kila mtu katika jamii iwe kwa kuzaliwa au kwa kuandikishwa. Majibu ya swali hili yataliwezesha Taifa kujua idadi kamili ya raia wa Tanzania, raia wa nchi nyingine watakaokuwepo usiku wa kuamkia Siku ya Sensa, na wale wenyе uraia wa nchi mbili. Taifa litawezu kujua mchanganuo wa uraia nchini.

SWALI	MAELEZO/UFAFANUZI
Maswali ya 14, 16, 17 na 18 yanauliza kuhusu mahali alipozaliwa mwanakaya, anapoishi, alipoishi mwaka 2011 na kama ana cheti cha kuzaliwa au tangazo.	Maswali haya yanalenga kufahamu namna watu wanavyohama na kuhamia kutoka sehemu moja hadi nyine na kutambua ukuaji wa miji. Majibu ya maswali haya yatalisaidia Taifa kujuu kiwango cha watu wanavyohama na kuhamia kutoka sehemu moja hadi nyine. Pia, yatawezesha kujuu kiwango cha ukuaji wa miji na wangapi wana vyeti vya kuzaliwa au tangazo.

SWALI	MAELEZO/UFAFANUZI
Swali la 15: Je, kwa kawaida [JINA] huwa unashinda/anashinda wapi?	<p>Swali hili linataka kujuu mahali ambapo mwanakaya anashinda au anapotumia muda wake mwangi wakati wa mchana. Baadhi ya watu kwa kawaida huishi sehemu moja na kufanya kazi au hushinda sehemu nyingine kwa sababu mbalimbali.</p> <p>Majibu ya swali hili yatalisaidia Taifa kuboresha huduma katika maeneo ya mijini hasa nyakati za mchana. Majibu yatasaidia kupata idadi ya watu walioko mijini wakati wa mchana (Day Time Population).</p>

SWALI	MAELEZO/UFAFANUZI
<p>Swali la 19: Je, baba mzazi wa [JINA] yu hai? Je, mama mzazi wa [JINA] yu hai?</p>	<p>Swali hili linalenga kupata taarifa juu ya uhai wa wazazi halisi (wa kibaiolojia).</p> <p>Majibu ya swali hili yatalisaidia Taifa kupata idadi ya watoto yatima na hivyo kuliwezesha kupanga mipango na kuboresha sera inayohusu watoto yatima.</p>
<p>Swali la 20 hadi la 22 yanahusu Elimu kwa watu wenye miaka 4 na zaidi.</p> <p>Maswali haya yanalenga kujua iwapo mwanakaya anajua kusoma na kuandika, kiwango cha elimu alichopo au alichofikia, anasoma au</p>	<p>Majibu ya maswali haya yataliwezesha Taifa kujuia idadi ya watu wanaojua kusoma na kuandika, viwango vya elimu, waliomaliza na walioacha shule.</p>

SWALI	MAELEZO/UFAFANUZI
ameacha shule.	
Maswali ya 23, 24, 25, 26 na 27 yanahu su shughuli za kiuchumi katika kipindi cha miezi 12 iliyopita, na wiki moja iliyopita, hali ya ajira, kazi na shughuli kuu mahali pa kazi kwa watu wenye umri wa miaka 5 na zaidi.	Majibu ya maswali haya ya shughuli za kichumi yataliwezesha Taifa kujua kiwango cha ajira katika sekta mbalimbali za uchumi, aina ya ajira, ukosefu wa ajira, nguvu kazi ya Taifa na sehemu walikoajiriwa au walikojiajiri.

SWALI	MAELEZO/UFAFANUZI
<p>Swali la 28 hadi la 32 yanalenga kujuia mwenendo wa uzazi katika jamii yetu ikijumuisha watoto waliozaliwa hai, waliofariki na waliozaliwa hai katika kipindi cha miezi kumi na mbili iliyopita na kama bado wako hai.</p>	<p>Maswali haya yanalenga kupata kiwango cha uzazi nchini.</p>
<p>Swali la 33 hadi la 40 yanahusu vifo na vifo vitokanavyo na uzazi vilivyotokea katika Kaya katika kipindi cha miezi 12 iliyopita na yanaulizwa na kujibiwa na Mkuu wa Kaya au mtu mwingine ambaye atajibu maswali haya</p>	<p>Maswali yote haya yanalenga kupata kiwango cha vifo, sababu za vifo vikiwemo vitokanavyo na uzazi. Halikadhalika yatawezesha Taifa kupata wastani wa umri wa kuishi (Life Expectancy).</p>

SWALI	MAELEZO/UFAFANUZI
kwa niaba ya Mkuu wa Kaya.	Majibu ya maswali haya yatawezesha Taifa kupata taarifa kama kulitokea kifo/vifo katika Kaya katika kipindi husika.
Swali la 41 hadi la 52 yanahusu nyumba na umiliki wa vifaa na yanajibiwa na Mkuu wa Kaya. Maswali haya yanahusu aina ya umiliki wa nyumba wanayoishi wanakaya na vifaa vilivyotumika katika ujenzi wa nyumba hiyo. Pia, yanalenga kupata huduma zilizopo katika Kaya kama vile; maji, choo, nishati	Majibu ya maswali haya yataliwezesha Taifa kujuu kiwango cha umaskini katika Kaya.

SWALI	MAELEZO/UFAFANUZI
inayotumika kwa kupikia, na kuangazia.	
<p>Swali la 53 hadi la 57 yanahusu Kilimo cha mazao ya chakula, Mifugo na Ufugaji wa samaki.</p> <p>Swali: Je kuna mwanakaya yeyote katika Kaya aliye/anayejishughulisha na kilimo cha mahindi, muhogo, ndizi au mpunga msimu wa kilimo wa mwaka 2011/2012, ufugaji wa ng'ombe, mbuzi,</p>	Maswali haya yanalenga kufahamu aina ya mazao makuu yanayolimwa na idadi ya mifugo inayofugwa ili kufahamu hali ya usalama wa chakula katika Kaya; kuboresha sera za kilimo na ufugaji, na kuweka msingi kwa tafiti nyingine katika sekta husika.

SWALI	MAELEZO/UFAFANUZI
kondoo, kuku au ufgajji wa samaki hadi kufikia usiku wa kuamkia Siku ya Sensa?	
Swali la 58 hadi la 61 yanahusu Watanzania wanaoishi nje ya Tanzania.	Majibu ya maswali haya yataboresha mjadala wa uraia wa nchi mbili wakati wa mchakato wa kuandaa Katiba mpya. Maswali haya yanalenga kujua idadi ya Watanzania waishio nje ya nchi na kutambua michango wanayotoa kwa familia zao na Taifa kwa ujumla katika kipindi cha miezi 12 iliyopita

SWALI	MAELEZO/UFAFANUZI
<p>Swali la 62 linahusu Mifuko ya Hifadhi ya Jamii.</p> <p>Je kuna mwanakaya yeoyote ambaye ni mwanachama wa mfuko wa hifadhi ya jamii kati ya ifuatayo? Mfuko wa Taifa wa Hifadhi ya Jamii (NSSF), Mfuko wa Hifadhi ya Jamii Zanzibar (ZSSF), Mfuko wa Pensheni ya Mashirika ya Umma (PPF), Mfuko wa Pensheni wa Watumishi wa Umma (PSPF), Mfuko wa Akiba wa</p>	<p>Swali hili linataka kujuia idadi ya Kaya ambazo angalau zina mwanachama wa mifuko ya hifadhi ya jamii iliyotajwa.</p> <p>Majibu ya swalii hili yatasaidia kupata idadi ya Kaya zenye angalau mwanakaya mmoja ambaye ni mwanachama wa mifuko ya hifadhi ya jamii. Taarifa hizi zitawezesha Mifuko hiyo kupanua huduma zake na kuongeza uwezo wa uchumi katika ngazi ya Kaya na hatimaye kupunguza umaskini.</p>

SWALI	MAELEZO/UFAFANUZI
Wafanyakazi Serikalini (GEPF), Mfuko wa Pensheni wa Serikali za Mitaa (LAPF) na Mfuko wa Taifa wa Bima ya Afya-(NHIF/CHF).	

***SENSA KWA MAENDELEO: JIANDAE
KUHESABIWA***